

VILLÁMÁRVÍZ RÁDON

Absztrakt

2014.szeptember 1-én a kora esti órákban egy intenzív felhőszakadás érte Rád település környékén lévő dombokat és szántóföldeket. Aznap 18.45 -kor érkezett a jelzés Vác Hivatásos Tűzoltó Parancsnokságra mely szerint, Rád, Vay Ádám utca 5. szám alatt, nagy mennyiségű víz hömpölyög le egy kiszáradt patakpart vonalán és az utcát elöntve, lakóházakat veszélyeztet. 19.00-ra az első hivatásos tűzoltóegység kiérkezett a településre és megkezdte a felderítést. A helyszínen megállapította, hogy a magasan fekvő szántóföldek felől a Rádi dombság lábánál lévő utcákra nagy mennyiségben, rendkívül intenzíven ömlik az iszapos – hordalékkal teli víz.

Kulcsszavak: villámárvíz, vízkár, helyreállítás

FLASH FLOOD OF THE RÁD

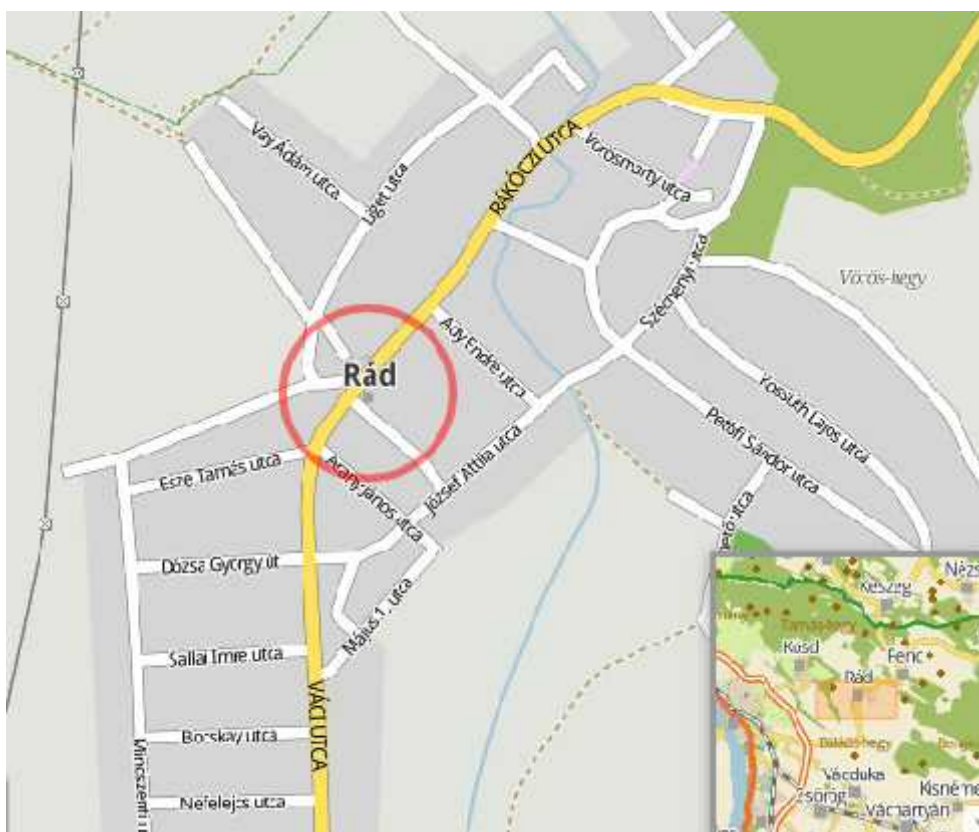
Abstract

On the 1st of September, 2014 in the early evening there was an intensive downpour on the hills and fields in the vicinity of the settlement of Rád. At 18.45 the headquarters of the fire Brigade of the city of Vác was alerted that huge amounts of water were rushing past 5 Vay Ádám Street, along a dried-out brook, flooding the streets and threatening private houses. By 19.00 the first professional squad arrived at the spot and started to explore the location. They diagnosed that an enormous amount of sludge and sediments from the river was flowing onto the streets. The flood was moving from the direction of the high-lying fields, via the low-lying streets at the foot of the hills.

Keywords: flash flood, water damage, reconstruction

1. A KÁRHELYSZÍN BEMUTATÁSA

Rád község Vác város mellett helyezkedik el keleti irányban 11km-re. A terület domborzati viszonya változó, a sík és lankás területtel a magasan fekvő dombokig. A település a Váci Katasztrófavédelmi Kirendeltség illetékességi területe, a m ködési körzet szerint a Vác Hivatásos T zoltó-parancsnokság készenléti állománya az els dleges beavatkozó er . A káreset helyszíne, a lakóházakkal s r n beépített Vay Ádám utca, Rád település központjától északi irányban helyezkedik el. A villámárvízzel érintett utca, illetve a kárt szenvedett lakóházak egy magasabban fekvő dombság lábánál fekszenek. Az érintett utca fölött gyümölcsös található. A mez gazdasági terület és a település közötti övások már régen beszántásra kerültek.

2. A KÁRESET FELDERÍTÉSE, FELSZÁMOLÁSA

2014. szeptember 01-én 18:44 - kor a PAJZS rendszeren Vác HTP-re továbbított jelzés szerint, Rád, Vay Ádám utca 5 szám alatt nagy mennyiség víz hömpölyög le egy kiszáradt patakpart vonalán az érintett környezetet és utcát elöntve, házakat veszélyeztet. A szolgálatparancsnok a jelzést értékelte, és 1 db Honda szivattyúval és 300 db homokzsákkal a Vác/1-es megkezdte a vonulást a 2 perces riasztási idő betartásával. A további újabb jelzések alapján kiderült, hogy a nagy mennyiség víz több lakóházat veszélyeztet. A meghatározott riasztási fokozat I.

19:00 - kor a Vác/1-es kiért a helyszínre és megkezdte a felderítést. A Rádi dombság lábánál fekvő utcákra, a szántóföldek felől, az ott lévő lakóházakra és környezetükre nagy mennyiségben 50-60cm magasan folyamatosan ömlött a hordalékkal teli víz. A területet nehezen lehetett megközelíteni.

(Az utcán és a kertekben hömpölyg nagy mennyiség víz)

Egy családi ház 90 m² alapterületű pincéjét 180 cm magasságban teljesen elöntötte, melyben két nagy értékű személygépkocsi parkolt.

19:08 - kor a polgármester, a hivatali szakmai ügyintézője, a beavatkozást segítő vállalkozó és Vác Hivatásos Tűzoltóság parancsnoka a helyszínre érkezett. Az utcák hegyfelfeléi oldalán ellenőrizték, hogy a víz utánpótlását miként lehetne megszüntetni.

19:26 - kor a polgármester tájékoztatása szerint a szomszédos Pet fi utcában az ár levonult, nincs szükség az utánpótlás megszüntetésére, amely egyébként is nehezen megközelíthető a hatalmas sár és iszapos terület miatt. A további felderítést követően megállapításra került, hogy az árvíz már csak két lakóingatlant érint, melyek közül az egyik pincéje telt meg teljesen iszapos vízzel, ahol a tulajdonos éppen a pincében tartózkodott és a hirtelen betört vízáradat miatt elesett. A vízzel gyorsan megtelt pincéből kiúszott az alagsorban lévő lépcsőhöz, melynek segítségével szerencsés módon, sértetlenül feljutott a lakás földszintjére.

20:25 - kor a zsákok töltésére szolgáló homok megérkezik a helyszínre, majd az egység megkezdte a zsákolást, és a homokzsákok elhelyezését a lakóingatlanok garázs és pince bejáratainál, ezzel meggátolva a vízbetörés lehetőségét. A zsákok megtöltésére a polgármester irányításával bevonásra kerül 10 fő helyi lakos. 250 homokzsák kerül megtöltésre és beépítésre, a többi zsák készenlétebe helyezésre kerül, mert még további esőzés várható a térségben.

(A környező dombokon összegyűlt hirtelen lezúduló hatalmas víztömeg)

20:51 perckor Vác/1-es bevonul állomáshelyére, az érintett ingatlanok ideiglenes védelme elkészült. A parancsnok helyszínre kéri a Vác/2-es leriasztását 2 db szivattyúval. Vác/2-es víztávoltítást fog végezni, és a két jármű kivontatását a Rád, Liget u.22. számú ingatlan pincegarázsából.

20:57 perckor Vác 2-es vonul 2 db szivattyúval, majd a helyszínre érkezést követően a parancsnok utasításai alapján megkezdik a víz eltávolítását a pincéből.

00:02 perckor az egység végez a víz eltávolítással, a pincében kb 10 cm magas iszapos víz marad, amelyet a szivattyúval már nem lehet kiemelni. Az egység behatol a garázsba, ahol két nagy értékű autó áll, melyeket a hirtelen bejutó víz nyomása teljesen elfordított. A garázsban nem lehet megkezdeni az autók kivontatását, mivel rengeteg a törmelék és a pincében használt eszközök, polcok által képzett akadály, hatalmas a felfordulás, melyek nehezítik az elrejutást is. A raj megkezdi a törmelékek kipakolását a helyiségből és az akadályok megszüntetését.

01:33 perckor további vízelvezetésre van szükség a vízszint-emelkedés miatt, amelyet 1 db Honda szivattyúval eltávolít az egység, majd hozzákezdnek az egyik személyautó kivontatásához. A kivontatáshoz a t zoltóegység egy kisebb erőgépet kér a helyszínről a lakosságtól, mert fecskendővel nem lehet megközelíteni az épületet. A pincében lévő, a lakók számára fontos értékek, eszközök kiemelése folyamatos.

(A vízzel és iszappal telt garázs, ahol csak a garázskapuk teteje látszódik ki a vízből.)

01:58 - kor a személyautó kihúzása megtörténik, a víz eltávolítás is befejeződik és kb. 15 cm iszapos víz marad hátra. A raj a másik gépjármű kivontatását jelentős kárnövekedés nélkül nem tudja megoldani, mert a járművön nem lehet kötési pontot, illetve vonószemet találni, az autóban nagyobb kárt nem akarnak tenni, így a tulajdonos kérésére a járművet a pincében hagyják, annak kivontatására a tulajdonos intézkedik. Ezt követően a hivatásos egység megkezdi a szivattyúk, lapátok és további eszközök visszaszerelését, megtisztítását.

02:15 perckor Vác/2-es a visszaszerelést befejezte, bevonul állomáshelyére.

3. A BEAVATKOZÁS VÉGREHAJTÁSÁNAK ELEMZÉSE

Kiérkezést követően a kárhelyszín megközelítése és a területen való mozgás nehéznek bizonyult a nagy mennyiségű, áramló víz miatt. Az elsődleges felderítés kiterjedt a káresetben érintett lakóingatlanok és az ingatlanokban élők számának felmérésére, a homokzsákok elhelyezésének helyére, a vízutánpótlás helyére és megakadályozására, valamint a további szükséges eszközök és erők meghatározására.

A szolgálatparancsnok, a polgármester segítségével meghatározta és elrendelte a kellő mennyiségű homok helyszínre szállítását. A leginkább érintett lakóházak védelme érdekében jól határozta meg az ideiglenes nyúlgátak helyét és szakszerűen bevonta a helyi lakosságot és a szomszédokat a homokzsákolásba és a további munkálatokba. Gondoskodott a káreset által leginkább érintett lakóházak áramtalanításáról. A tűzoltóegység és a segítséget nyújtó lakosság által szakszerűen megépített gátaknak köszönhetően már részben akadályozni tudták a víz útját. A villámárvíz utánpótlás megszűnése és az ideiglenes nyúlgátak megépítése után a parancsnok a helyszínre rendelte a Vác/2-est váltás, vízszivattyúzás és kármentés céljából.

A Vác/2-es a helyszínre érkezését követően a parancsnok meghatározta a szivattyúk felállítási helyeit. A pincében és a pince előtti lejárónál is kb. 180 cm magasságban állt a víz és iszap. A víztávoltítást követően az egység behatolt az alagsorba a lakáson keresztül és belülről kinyitotta a kapukat. Ezt követően megkezdték a törmelékek és az akadályok eltávolítását a két nagy értékű gépjármű közeléből. A törmelékek eltávolítása után a szerparancsnok egyeztetett a polgármesterrel és egy kisebb erőgépet hozattak a helyszínre. Erre azért volt szükség, mert a fecskendővel nem lett volna célszerű megközelíteni a garázs bejáró környékét, mivel annak burkolata viakolor volt, betonalapozás nélkül így könnyen megsüllyedt volna a nagy súly alatt. A garázsban parkoló egyik gépjárművet a víztömeg keresztbe fordította, így azt kézi erővel tudták visszaállítani az eredeti állapotába, hogy vontatható legyen. A járművet vonószem és drótkötél segítségével kivontatták a helyszínről az épület elé. A másik gépjárművön az egység nem talált kötési pontot és vonószemet, így az kivontatásra a káreset napján nem került, a tulajdonos másnap intézkedett az autó eltávolításáról.

(Az utcán és a kertekben hömpölyg nagy mennyiség víz)

A káreset közvetlenül csak néhány embert érintett, ezzel együtt a pszichikai nyomás mind az érintetteken, mint az elhárítást végző munkatársakon jelentős volt. Kiemelt fontosságú, hogy a rendkívül gyorsan lezúduló víz emberéletet is közvetlenül veszélyeztetett, az érintett tulajdonos lélekjelentése és talán szerencséje is sokat segített. Az eset kezelésében a mentési intézkedések, az érintett személyekkel szembeni stressz-kezelési módszerek és az anyagi javakat érintő döntések meghozatala is nagyon rövid idő alatt és szinte egyszerre történt. A mentést vezetőnek sikerült szakmailag megalapozott döntéseket hozni. A káreset felszámolása közben személyi sérülés nem történt. A beavatkozás során, a bevetett szerekben, eszközökben kár nem keletkezett, a villámárvíz okozta pusztításon felül a mentésben részt vevő szerek, munkaeszközök az anyagi javakban kárt nem okoztak.

Az esemény felszámolását nehezítette, hogy a kirendeltség illetékességi területén az esettel párhuzamosan két másik településen is helyszíni irányítást igénylő munkálatok folytak. A kirendeltség állományából így három fő hivatali munkarendben dolgozó kolléga, három különböző helyszínen vett részt a káresetek irányításában.

4. VÉDELMI IGAZGATÁSI HATÁSKÖRÖK

A katasztrófavédelemről szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 15.§ és 16.§ rendelkezéseiben foglalt feladatainak a Váci Helyi Védelmi Bizottság elnökhelyettese – Vác HTP parancsnok - teljes mértékben eleget tett, emellett a védekezés feladataiban személyesen is részt vett, a védelmi bizottság elnökét az eseményről tájékoztatta. A polgármester védekezési feladatokban történő azonnali rendelkezésre állása, a lakossági hangulat kezelésében végrehajtott tevékenysége példaértékű volt. Az eseményt követően haladéktalanul intézkedett az önkormányzati károk helyreállításához és a védekezés költségeinek megtérítéséhez szükséges vis maior pályázat szabályos benyújtására.

5. MEGÁLLAPÍTÁSOK

Pest megye északi területén lévő hegy és dombvidéki településeken a lokális csapadékhoz kapcsolódó természeti káresemények a leggyakoribbak. A villámárvizek okozta helyi vízkárok a kárterületen elsősorban mechanikai rombolások formájában jelennek meg és a településekre nagy terhet rónak. [1] Jelen esetben a lehulló csapadék mennyisége oly nagy mértékű volt, hogy a vízelvezető árkok nem tudták megfelelően elvezetni a hirtelen lezúduló áradatot. Ekkora átfolyási mennyiségre méretezni a vízelvezető árkokat nem is lehet, ezért a szomszék utcák nem biztosítják. A megelőzést segítené a települések övárkainak rendbetétele, a mezőgazdasági területen végzett megfelelő szántási tevékenység, hogy már ne a településen belül kelljen kezelni a villámárvizet.

Évek óta tartó tendencia, hogy a tűzoltói beavatkozások során a műszaki mentések száma meghaladja a tüzeti beavatkozások számát. A műszaki mentések számának jelentős részét a rendkívüli időjárási viszonyokból keletkező események elhárítása teszi ki. [2] Ezért a vizek kártételei ellen való felkészülés, védekezés fontos tárgya az oktatásoknak a beavatkozó állomány részére. Továbbá a villámárvizek felszámolásánál kiemelten a kis településeken, ahol már igazán nincs hivatal, se „műszakis” szükséges lenne a helyszínrre riasztani a készenléti állományon túl egy firefighting kirendeltség törzsi állományából is. Aki a helyi önkormányzat illetékesével felméri kárterületet, átlátja a szükséges feladatokat, kapcsolatot tart, és koordinálja a beavatkozó erőket. A beavatkozás befejezése után a kirendeltség polgári

védelmi felügyelője vagy a járás katasztrófavédelmi megbízottja járja be a kárterületet az önkormányzattal, készítsenek jegyzőkönyvet a károkról, érintetteket, károsultakat keressék fel, ahogy az a vizsgált esetben is végrehajtásra került. Ez a szemle segítheti a későbbiekben végrehajtandó vis maior ellenkezéshez kapcsolódó valóságtartalom vizsgálatát is.

HIVATKOZÁSOK

- [1] Horváth Nándor, <http://www.vedelemtudomany.hu/articles/08-horvath.pdf>, 1. oldal
- [2] Bérczi László, <http://www.vedelem.hu/letoltes/anyagok/335-kozlekedessel-osszefuggotuzoltosagi-feladatok-es-a-fejlesztes-lehetosegei.pdf>, 1. oldal

Horváth Nándor, Óbudai Egyetem Biztonságtudományi Doktori Iskola, 2. éves phd hallgató

ORCID iD:0000-0001-9036-7794

Email: nandor.horvath@katved.gov.hu

Kézirat beérkezése: 2018.01. 30.

Kézirat elfogadása: 2018. 02.28.